

MAGYAR KURIR



Indult Rétsből, Pénteken November' 29-dik napján, 1816-dik esztendőben.

Északi Amerika.

Az itt Oktober' 18-dik napjáig kijött közönséges levelek rendkívül fontos történetről írnak, úgymint erről, hogy a' *Meksikói* öbölben egy *Spanyol* hadi hajós-sergetske, az *Égygyesült Státusoknak* egy hadi *Sloopjok* at megtámadta. Az említett *Amériikai* levelek különböző módon adják elő a' történetet. Némelyek azt erősítik, hogy a' *Spanyolok* elfogták az *Amériikai* hajót, mások pedig, hogy elszaladott. A' *Washingtoni* hivatalszerént való újság így szoll a' történetről: — "Még nem vetünk elegendő tudósításokat *Új Orleansból*, hogy azokrol a' környülállásokrol ítéletet tehetnénk, mellyek azon tselekedetet, hogy egy *Spanyol* tengeri erő egy *Északi Amériikai* hajót megtámadott, hibáztatná vagy mentenek. A' környülállások fogják megmutatni, hogy feltett czélzással esett-e a' megtámadtatás, vagy pedig történetből, és hogy pártját fogja-e fogni a' *Spanyol* ország-lószék vagy nem? Ha nem: így nem tulajdoníthatjuk azt a' *Spanyol* nemzetnek, 's ezen esetben az *Amériikai Égygyesült Státusok* meg fognak azzal elégedni, ha a' *Spanyol* ország-lószék kinyilatkoztatja, hogy nem hagyja helybe a' tselekedetet, 's illendőképven eleget ítet egy olyan meggyaláztatásért, a' melly ezen elégtétel nélkül mindenkor úgy tartatott, mint *igasságos ok a' hadakozásra*.

Az *Új-Orleáni* újság így fejezi - ki ezen történetről való vélekedését: — „A'

Spanyolok oly megbántással illették az *Amériikai Égygyesült Státusokat*, hogy ezeknek nintsen egyéb választások, hanem, hogy vagy haladéknélkül való elégtételt kívánnyanak, vagy hogy szenvedjék békességes türessel a' megbántatást. A' megbántatás ennyiben áll, hogy három *Spanyol* Körvettek, minden meghívattatás (ingereltetés) nélkül, az *Amériikai Firebrand* nevű *Sloop*-ra, mellyen 6 ágyuk és 35 emberek talláttattak, réá ütöttek, réá tüzet adtak, 's egy embert megöltek. Az *Amériikai Kapitány*' neve *Cunningham*."

Az *Égygyesült Státusok*' armádájánál egy Kapitány, a' ki *Új-Orleans*hoz nem messze áll vigyázaton, azt írja ugyantsak egy *Amériikai* újságban, hogy ó attol tart, hogy a' *Spanyolok* réájok fognak ütni az *Amériikaiakra*, a' melyre nézve elmúlhatatlanul szükséges leszen ezen partok mellé a' tengerre, egy *Amériikai* hadi hajós seregetkének kiállani.

Nagy Britannia.

A' *Londoni Kurirnak* a' Királyi Hertzeg *Sussex* ellen azért való kibotsátkozása, hogy ezen K. Hertzeg magát, a' *Koburgi* 's *Gloucesteri* Hertzegekkel egyetemben Halárusoknak nevezte (mint erről a' 42-dik számú *Magyar Kurir* is az akkori újságokban csak röviden emlékezett), a' maga szabad gunyolódávéra nézve oly nevezetes, hogy megérdemli, hogy azt, későbbi újságlevelekből, mi is egészszen ide iktassuk: —

„A' múlt pénteki gyűlésben (Oktob. 25-dikén) kinyilatkoztatta a' *Sussezi* Hertzeg, hogy kötelesnek lenni ismeri magát arra, hogy a' közönségnek szolgáljon 's azon principiumoknak fenntartatásán iparkodjék, mellyek az ő Familiáját a' thronusra emelték, hogy a' nemzet néki rendeltetett esztendőnként való fizetést megérdemlje. Az az értelem, mellyet ő, mint magát mindjárt ezen szók után kifejezi, a' közönségnek való szolgálattal össze köt, ez, hogy ő a' Státusban valamelly nagy hivatalt szeretne viselni; melly egy oly értelem és oly kívánság, melyben véle bizonyosan más patrióták is örömezt részesülnek. Hanem, minthogy ezen kívánságaikat nem minnyájak érhetik-el: tehát jó lenne, ha legalább azok, a' kik efféle Fő hivatalokat nem kaphatnak, legalább azon rangjokat tudnák megbetsúlni, melyre őket a' jószentse helyeztette. A' nélkül, hogy annak megvizsgálásába akarnánk bocsátkozni, hogy azt, a' mit (*Sussex*) ő Királyi Hertzegsége megnyerni iparkodik, a' *Methodista* gyülekezetekben 's egyéb politikai vendégeskedésekben való előlülés, mennyiben bozza közelébb ő Királyi Hertzegségéhez, annyit tsakugyan erőssíthetünk, hogy az a' könnyen való gondolkodás, mellyel ő K. Hertzegsége magával és Familiájával bánt, éppen ellenkező következtést von maga után. Azzal dítsekszik ő K. Hertzegsége, hogy ő maga, 's a' Gloucesteri, és Coburgi Hertzeg, 's több mások, Halárrulók legyenek. Abból, hogy a' halárrulók' czéhyának hibáavalósága ezen ily illetlen titulussal, ily nagy méltóságú személyeket megkinált, és hogy ezen személyek egy kereskedői betsületes czéhnak kedvetlenséget ne okozzanak, ezen titulust elfogadták, ebből nem következik az hogy az a' titulus, valamelly nagy társaságban, megtisztelésre szolgáló titulus legyen. E' nem egygyezik meg a' mi ily nagy személyekről való képzelődéseinkel; megalatsonyítja őket a' közönséges tiszteltetésnek dolgában; és tsak

az is valamelly erőszakot okoz a' mi közönséges érzékenységünknek, hogy említést kell felőlle tennünk. Ha a' *Sussezi* Hertzeg semmi nem egyéb hanem tsak egy halke-reskedő volna, bajosan lett volna a' halke-reskedő társaság' előlülésévé. Szerencsére még minden rendű *Londoni* polgárookban bizonyos tiszteletbeli érzékenység uralkodik a' Nemesség 's kivált a' Királyi Familiából való Hertzegek eránt. Még nem haladták annyira a' revolúziós gondolkodásban, hogy úgy itelnének mint *Roberspier* alatt a' Frantziák, hogy a' tsizmadia mesterség eléggé meglehetőis hivatal lenne egy Frantzia Király fiának. Mi még nem itélünk úgy, hogy a' halke-reskedés elég illendő hivatal lenne egy Anglus Király' fiának számára. Ha a' Hertzeg akkor, mikor e'képpenszolott, valósággal ezt az értelmet akarta kifejezni, nagyon alá tászította magát és Familiáját arról a' magas pöltzrol, a' mellyért ily nagy esztendőnként való fizetést kap: ha pedig tsak trefázkodni akart, nem bőltsen és igen veszedelmesen trefázkodott. Külömben is nagyon sokan vannak, a' kik azou dolgoznak és iparkodnak, hogy a' népet attól a' tisztelettől, mellyel a' Fő ranguakhoz viseltetni tartozik, elidegenithessék, és minthogy ez a' tisztelet inkább tsak velededési mint kézzelfogható tulajdonságok' befolyása, tehát veszedelmes dolog ezen tiszteletet az által neveltségessé tenni, hogy a' Státusnak nagy rangú tagjaitsekély mesteremberekkel helyezettődnek egy lineába. Vannak nekünk néhány olyan Philosophusaink, a' kik azt akarják erőssíteni, hogy a' talentumon (a' Főnek tehehetségein) kívül, semmi egyéb *Arisztokrátzia* ne legyen. Az ilyen emberek talám még szaván fogják a' Hertzeget 's úgy fognak itelni, hogy ha mi étet a' *Pairék*' kamarájába küldjük, megfogjuk a' *Billingsgatei* halpiatzet a' maga' egygyik ékességétől fosztani. A' Hertzeg egyenesebb és hatalmasabb barátja a' szabadságnak, hogy sem magát ezen megjegyzések által megbántottnak lenni tar-

taná, mi bizonyosok vagyunk a felől, hogy több biztelelet mutatunk ő Hertzegségéhez, mint maga mutatott magához.”

Princz Sussex Nov. 2-dikán tsakugyan ismét a' halárulók' társaságának azon vendégtségében, mellyet ez a' Princz Kent' neve' napjának meginnepléséül tartott, mondotta el a' Kurir' vádjainak megczáfolására az itt következő beszédet: —

„Némely emberek, úgy mond, rangommal ellenkezőnek lenni találták azt, hogy magamat halárulónak, 's Londoni polgárnak neveztem. Kész vagyok az előbevetetett kesztyűnek (a' hajvivásra való meghívás' jelének) felvételére. A' mit mondtam, valósággal úgy értettem, 's nem szégyellem halkereskedő 's polgártársaimat. (Ezen szokra nagy tapsolás támadott). Én nem azon emberek közöttül való vagyok, a' kik; az efféle megtiszteltetésért komor tekintetét mutatnak. Nekem nem volt az a' szerentsém, hogy magamat a' tengeri vagy szárazon való seregeknél kimutathattam volna; a' polgári koronának megérdemlésére fordítottam iparkodásaimat, 's Londoni polgártársaimtól nyertem meg ezen jutalmat; ők engem tagjokká neveztek (erre ismét nagy tapsolás lett). Anglia' egy kereskedést, 's mezeti és Fabrikai munkát folytató ország; az az ember, ki a' maga méltósága alatt való dolognak tartja a' munkás embereknek gyűléseiktől efféle tisztelet tételeket elfogadni, nem érdemi, hogy Anglus legyen. Egész közönséges életemet, kötelességem és lelkiismeretem vezérlették; gyalázatos magamviselete által, melly által egy Princz kétszeresen megalatonyítottak, magamat meg nem alatsonyítottam; életem módját mindeneknek ajánlani inérszlem. Legyen tehát a' mint lehet, ha nem esmérnek is úgy, mint kellene, itéljenek rollám úgy, a' mint akarnak, vigasztalást találók én mind ezekre nézve önnön kebelemben, nyugodalmas szívemnek vidámságában. Mi azokat, a' kik vellünk ellenkezőképpen gondolkodnak, semmi módon jobban meg nem

szégyeníthetjük, mint ha az efféle tárgyakat a' közönség' nyelvére bocsátjuk, 's egyszerűs mind egész magunkviselete által megbizonyítjuk, hogy melly szentnek tartjuk mi a' polgári virtust és betűtletet.”

Nagy Britannia' és Irlándia' mostani villongó környúlállásaikat meglehetősen világosságba helyeztetni egy figyelmetes olvasónak szeméi előtt az itt következő levél, a' melly Nov. 5-dikén indult Londonból: —

„Nem lehet, így szoll a' tudósító, nem örvendeni annak, hogy a' kenyérelkűrt irradott embereknek szűbtelen való szaporodása, 's az idők mostohasága mellett is ezen országban még sinty sem kettőztetett strázsákra, sem megkeményített Edictumokra, sem arra; hogy a' tömletekben egymás hátán keverjenek a' rabok, semmi szükség, azért, hogy az embereket zabolán lehessen tartani. A' gyökeres polgárok minden effelének eleit veszik; erre a' polgári rendre reá bízhatja magát az országlószek' és reá is bizza. Magasztalást érdemel ezen országban a' gyökeres polgári rendnek gondoskodása. Nintsen itt most egy Grófság is olyan, a' hol ezen polgárok 's a' falusi vagy mezeti gazdák is, kizsoritólag minden iparkodásaikat arra ne fordították volna, hogy a' kenyér nélkül nyavalygó embereknek miként lehessen kenyeret adni. A' ki tsak valami dolgot adhat nekik, felosztja azt azok között, a' kik munkát keresnek. Itt társaságba állanak a' közönségek, és utakat tsináltatnak, 's a' hol szükséges a' hegyeket is másuvá hordatják; tsak hogy a' szegényeknek dolgot adhassanak. Amott vágó marhát vásárolnak össze 's kenyeret süttetnek a' közönségek, oly végre, hogy a' húst és kenyeret oltsóbban adhassák a' szegényeknek. Mind ezek semmibe sem kerülnek az országlószeknek. A' Nottinghami 's Manchesteri polgárok önként vállalkozottakból álló komániakat formáltak, 's ezen iparkodásnak kezd is ott már lenni valami sikere a' lármazók ellen. Angliát tsak az ögyökeres polgárjai teszik bátorságossá a' porse-

reg ellen. Ha csak a' zsoldos katonaságra bizná magát, nem soká odalenne. Az Angliában fekvő, maroknyi, legfeljebb is 25,000 emberekből álló zsoldos armáda, ha feltennők is hogy hűséges fogna maradni, azt sem tudná, hogy merrefelé forduljon, ha a' polgárok felingerlődnének. Az egyéb fegyveresek, úgymint a' *Yiomaurik* (így nevezetik a' szüntelenül felfegyverkezve álló polgári lovasság), a' sok önként vállalkozó polgárok, a' sok tengeri 's egyéb kereskedésbeli izmos emberek, 's a' mezei gazdákból (mert ezek is a' polgárokkal tartanak) álló fegyveres nép, a' kevés zsoldos katonaságon nem soká erőt venne, 's véget vetne a' deszpotizának. Tudja ezt az Országlószék, 's ez az oka, hogy itt egy rend sem tartatik nagyobb tiszteletben, mint a' polgári és a' mezeigazdák' rendje, melynek mindenkor hízkelkednek. Éppen bátul ítélné az ember Angliáról, ha azt gondolná, hogy az a' békételenkedés, mely most ott uralkodik, mindenekkel közönséges legyen. A' Nagy Britanniai gyökeres polgárnak csak a' házára, jószágaira, és függetlenségére van gondja; soha meg nem fogja ő engedni, hogy ezek, az öszszegorduló porsereg' zsákmányává legyenek. De fájdalom, nem így van a' dolog *Irlandiában*. Itt igen kicsiny a' gazdag polgárok' és mezei gazdák' száma. Csak a' városokban, pedig ezek is nagyon ritkák itt, találtak kevés olyan lakosok, kik a' szövésfonásból, gabonával 's marhával való kereskedésből gyűjthetnek össze valamit; mások mindenek szegények. A' nemes birtokosok józágaikról hátorságossabb lakhelyekre vonván el magokat, józágaikat egészszen a' Prokurátorokra vagy mint ott nevezik Prokátórokra bizzák, hogy a' szerént adogálják ki arendába, mint nekik tettik. Ezek tehát magokat tévén főarendásokká, a' józágokat olyan apróra feladarabolják, mint csak lehet, 's így osztják ki a' sok apró arendásoknak, mennél drágábban csak kiadhatják. Ezek az úgy nevezett Prokátórok *Irlandiában* azok az em-

perek, kik ellen a' köz nép oly keservesen panaszkodik. Ezek miatt kényszerítetnek sokak vagy kivándorolni vagy éhhalásra jutni. Ezek a' környülállások jutatták *Irlandiát* ennyi inségre. Itt az oka, hogy a' haramiatsportok éjjelenként annyi házakba béroutanak, 's boszszuállásból annyi gyilkosságot elkövetnek. A' katonaságnak, ha a' sok gonoszságot mindenütt meg akarná gátolni, véghetetlen távolságokra kellene most itt majd amott megjeleni, 's még sem tenne semmi hasznot. Ha értékes polgárokat és mezei gazdákat nem adnak *Irlandiának*, örökre szegénység' és panaszkodás' házájának kell neki maradni.

Az itt következő tikkelyek, pedig a' mellyek a' Ministeriális Kurirban jöttek ki, még magáról *Angliáról* sem éppen oly hátorságosan hangzanak, mint a' leirt levélnek szavai. *Leicesterből* ezeket írják Nov. 4-dikén a' Kurirban: — "A' szempillantat, úgy mond, szerentséltenséggel viselő. A' heves fejű, elragadtattott elméjű Reformátorok, a' ragadozókkal a' áru-lókkal öszszeelegyedve, az országnak minden szegleteiben munkálkodnak. Eszközzeik, mellyekkel élnek, szembetűnőleg mutatják, hogy mire célozzanak. Éppen akkor, mikor úgy látsza, mint ha a' rosz gondolkodású embereknek szívekből a' támadás eránt való minden reménség kialudt volna, akkor vevének minden eszközöket elé arra, hogy még csak választásnak se' lehessen helye, az éhhalás vagy feltámadás (rebellálás) között. Nem formaszereént organizáltattatik-e a' támadás' állapotja? Nem a' semmivétetődést hozzá-e el *Nottinghamnak* 's az ő környékeinek megbomlott állapotja, hol a' kézi műhelyekből való eltsábított munkások, tulajdon veszedelmeket készítenek? Szabadság és bátorság nélkül a' kézi műhelyek (manufaktúrák) fenn nem állhatnak. Ezek az esztelenek a' fizetésnek neveltetését 's keresetbe való helyezettődést kívánják erőszakkal,

's pedig az által fosztják-meg magokat azon remenségtől, hogy ezt vagy amaz megnyerhessek. Midőn a' múlt Januariusban a' núvalkotmányok' (masinák) ostromoltatása ismét kiűtött, Nottinghamban 25,000 lelkek között 2000 szegények találtattak; Februarius' végeig pedig már 14,000-re telt vala a' számok. Ez ám a' támadásnak 's a' rendeletlenkedésnek a' következése. Egesz Familiát, anyák és gyermekek lettek a' közönséges joltévőségnek terbére, míg az alatt ezen Familiáknak apjaik, a' tsak tulajdon javaikat kereső-ügynevezett patriótáknak beszédjekre halgatván, azoknak, a' kik nekik keresetet adhatnának, javaikat semmivé teszik."

Ugyan ez a' Kurir egy újabb levelében, azokat a' meggyűlöleteket, mellyek most az ország' különböző részeiben tartatnak 's a' Régens Princzhez kerő leveleket készítenek 's küldenek, támadóknak, 's az ő kerő leveleiket gyujtogatásra való ingerléseknek nevezi: — "Azok az emberek, úgy mond, a' kik ezeket az irásokat készítik, tsak a' jó időpontot várják arra, hogy a' békességet felle szakaszthassák; mint a' vadlopók keringenek ide amoda tolvaj lépésekkel, hogy vérengező urkaik (lórcik) által ragományyaikat megfoghassák. A' Nottinghami kerő level felettebb mérges kifejezésekkel áll: — "Mi, így szóllanak ennek készítői, meghívattatva lenni érezük magunkat, hogy ne' tsak kérve terjesztük Királyi Hertzegséged' eleibe, hanem hathatósággal is juttassuk eszibe, hanem Korona' meghitt szolgálit, kik az ország' dolgait kormányozzák, megvesztegetődés, tékozlás, és erkölstelenség jegyesítik. Ha mi ezt az igasságot eltitkolnók, a' most élő embereknek legnagyobb szemrehányását, 's a' jövődébélieknek igasságos megvetését vonná réánk. Kerületünk' szegényeinek élélmé, esztendőnként 40,000 font Sterlingekbe kerül nekünk; ezen szegények pedig nagyobb részint fiatal emberek lévén, magok megkeresbetik 's meg is akarják ke-

resni élélmeket, inkább, hogy sem a' joltévőknek alapisnálkodásától való függés' jármát kívánnák hordozni. Mi meggyűződve vagyunk a' felől, hogy a' nép' nagy inségének oka legföbblképpen a' Ministereknek magokviseletétől 's azon adó fizetéseknek elhordozhatatlan terhetől veszi eredetét, a' mellyek egy bekességes időben szükségtelen ármádának tartatására kívántatnak. A' K. Hertzegséged' Ministerei legnagyobb ellenségti a' Királyi Hertzegséged' személyének és az Országlószeknek, mivel hogy azt tanatsolják K. Hertzegségednek, hogy egy zsöldos sereg' bajonétjaira bizza inkább magát, mint népének kúségére és jó indulájára. Az adózásnak vas öklei, a' gazdagtól a' maga utolsó aranyát, 's a' szegénytől égygyetlen egy kispénzt kifatsarták, míg az alatt egy tisztviselőkből 's kegyes peziókból élőknek csoportja, a' tolvadásnak motsarában fetreng, és egy szívünket rágó keselyüt táplál. Kir. Hertzegséged' kötelessége, hogy ezt a' tsuda állapotot semmivé tegye. Mi egy lázzasztó nép-uralkodásnak hárpia - körmei között való megszabadittatást kerestünk. Hasonló hánkódással szemléli a' Kir. Hertzegséged' hűséges népe a' végbetetlen nagyságú *Civilisistát* (az Udvar' költségeit) nevelkedni, 's ezen tekintetben is gyalázra a' Ministerek' magokviseletét, a' kik e' folyó esztendőben 1,339,000 font Sterlingeket kívántak erre a' célra. A' K. Hertzegséged' Felségs atya a' maga szános Familiájával égygyütt beérte az 1775 - dik esztendőben 800,000 font Sterlingekkel, a' melly szerént tsak nem két annyira nevedett az a' költtség, 's a' többi." — A' Cornwallisi vidékeken (a' Wálesi Princz' jövedelműl szolgáló tartományban) is hasonló hódult kerőlevelek készítették; pedig, mint erősitik, az idevaló lakosoknak semmi okok nem lehet a' panaszolkodásra.

Frantzia Ország.

Már mind két kamarák' organizálták

magokat, kiválasztották tisztjeiket, tudniillik a' Pairek' kamarája a' maga Titoknokjait, 's a' Szakaszoknak Elölülőiket, a' Követek' kamarája pedig a' maga Elölülőjét, Titoknokjait, 's a' többit. A' Követek' kamarájában *Pasquier* lett az Elölülő. — A' Pairek' kamarája 6 szakaszainak Elölülők között néhány igen emlékezetes nevű emberek találtak, úgy mint: Az 1-ső Szakasz Elölülője, *Monsieur*, a' Király' testvér öte; második Elölülője Gróf *Barbe-Marbois*; — a' 2-dik Szakasznak Elölülője K. Hertzeg *Berry*, a' *Monsieur* ifiabkik fia, 2 dik Elölülője *Marschal Macdonald*; — a' 3-dik Szakasz' Elölülője Hertzeg *Crois-d'Havre*, 2-dik Elölülője Hertzeg *Valmy*; — a' 4-dik Szakasz Elölülője K. Hertzeg *Angouleme* a' *Monsieur*' idős fia — az 5-dik Szakasz Elölülője *Marschal Viomenil* — a' 6-dik Szakasz Elölülője Gróf *Barthelemy*.

A' Király' beszédire tett megköszönő irásait is elküldötték már fényes és számos követségek által mind két kamarák ő Felsége eleibe, a' ki mind ezeket nagy kegyességgel fogadni méltóztatott.

A' Követek' kamarájában megfontolás' alá vétetett tárgyak között legelső volt az úgy nevezett *Budjet*, az az, a' következő esztendőre kívántató költségeknél 's a' Státus' jövedelmeinek előadása. Ezt az előadást November 14-dik napján Finantzminister Gróf *Corvetto* a' Követek' kamarája' eleibe vitte egy gyökeres beszédet is intézven hozzá, melyben ezek a' nevezetesebb dolgok fordultak elő: —

„Uraim! a' Finantzia (a' Státus' jövedelmének állapotja) oly szorosan összehasonlatos van a' birodalmak' állapotjával, 's oly sok fele körülállások függnek tőle, hogy valamint a' Státus' oszlopembereinek úgy a' magánosokak is arra kell legelsőben is fordítani figyelmességüket. Alig menekedtünk vala ki a' 15-dik esztendőnek zivatarai között, midőn a' Finantziának az 1816-dik esztendőre való állapotját a' kamarák' eleibe terjesztették. Azok a' körülállások, mellyek között most az 1817-

dik esztendőre való Finantziai állapotot előtekbe hoztuk, nem olyan veszedelmesek, mint a' tavalyiak valának. Ha nagy akadályok állának is előttünk, még sem állítanak egészen meg a' mi lépéseinket. Menne inkább közelitünk a' magunkra váltalt ígéreteknek határaitokhoz, és menne jobban megerősödik nállunk a' békeségnek és megengesztelődésnek lelke, annál könnyebben haladhatunk előre. A' Király' öszsze gyűjtöttötte uraságtokat, hogy példaadásai által terjeszszék széllyel ezt a' lelket, 'A' nemzet organumai csak azzal a' gondolkodással bírhatnak mellyel a' Monárkha bír, csak olyan beszédet folytathatnak, a' milyent a' Monárkha folytat, minthogy mind kettőjüknek csak azon egy céljok lehet, tudniillik a' thronus' és haza' bodogsága 's ditsősége. Hogy mi legyen az ennek elérhetésére vezérő eszköz, azt a' Király maga megmondotta; ez nem egyéb, hanem csak annak a' Constitúciónak legkissebb eltávozás nélkül való tökéletes megtartása, melly az első jó teteménye annak a' *Legitimusságnak*, a' melly Francia Országot ismét azon atyai *tutorság* alá helybeztette vissza, mellyet néki a' természet és a' mi régi törvényeink adtak vala. —

„Hanem a' természet és a' régi törvények, bár melly szent legyen is ezeknek ereje, nem mindenkor elégségesek, mint erre igen szomorú tapasztalás tanít meg bennünket, arra, hogy azokat a' dolgokat, mellyeket nékiek leg keményebben meg kellene fundálniok, fenntarthatassák. Új *institúziókra* (elintéztetésekre) van szükség, hogy ezek által a' *revolutziók* ellen oltalmaztassék, éppen mint a' tulajdonnak, a' melynek a' maga leg szentségesebb volta mellett is szüksége van a' törvényes székerekre, hogy őket a' megsértetések ellen védelmezzék. Leg fogamatosabb ezen *institúziók* között a' *Finantziának jó Systemája*; mert ennek segedelme által tsatolja öszsze a' Státus' kormányozó hatalma a' szelidséget az erővel, 's hasznot hajt magának a' nélkül, hogy az akaraton erőszakot tenne.

Nintsen tehát ennél szükségesebb mozgató rugó a 'Státus' legfőbb hatalmának tsendesen és áthatatossággal való használására. A' mi revolúciónk is a' finantzián esett sebtől vette vala eredetét; hogy ezek a' nyughatatlan idők viszsza ne történjenek, azokba az emberekbe helyhezietjük bizodalunkat, kik a' Királyhoz és Constitúciónhoz hűségesek lévén, azt akarják, hogy ez (a' Constitúció) éppen olyan megsérthetetlen legyen, mint annak Felséges Szerzője. Ily segedelmet várni, Uraim, annyi mint a' tiétek felől bizonyos lenni. De nem szükséges az, hogy ezt a' segedelmet uraságtok tsak vaktában tegyék. Jussok van megvissgálására, hogy mitsoda mértékig, 's mitsoda feltételek alatt tétetődhetik-meg, 'shogy az abban előfordúlható visszaélések mi módon háríttathatnak-el. A' Finantzia' állapota éppen úgy eleikbe fog uraságtoknak is terjesztetni, mint a' Királynak eleibe terjesztetett. —

„Azon előadásban, mellyet Király' ő Felségének eleibe terjesztetni szerentsém vala, és a' melly Uraságtok között is ki fog osztatni, azon summákat mellyeket Státusunk' jövedelmeinek külömbkülömb kütfejek a' Királyi thronusnak visszahelyheztetésétől fogva adtak, 's még ezután is adni fognak, elő számláltam. Az az adósság, mellyel az 1816-dik esztendőnek 1-ső Januariusá előtt tartoztunk, már 162 milliókkal, mellyek belőlle lefizetteitek, megkissebedett. Az a' mit még fizetnünk kell, az 1815-ben felvett 100 millió költsönt is ide értvén, nem mehet többre 400 milliónál (itt mindenütt Frankokat kell érteni), ambar a' betsülesbéli hozzávetés szerént valamivel többre tétetett is. Hogy ezen tekintetben bizonyosok lehessünk, jónak lenni találtuk arra szorítani a' Státus' Hitelezőit, hogy kívánságaikat bizonyos meghatározott idő alatt adják-bé, a' melynek eltelése után nem fognak meghalgattatni. Ez egy része annak a' törvényprojektumnak, melynek megerössittetését mi Uraságtoknak jovaljuk. —

„Ha azt a' Fáradságot nem fogják sajnállani Uraságtok, hogy az 1814, 1815, és az 1816-dik esztendőkbéli finantziái plánumot (*Budjetet*) által nézzék, ezekből látni fogják —

1) ször, hogy az ezen esztendőben tett finantziái határozások szerént az 1816-dik esztendő Augustusának 1-ső napjáig bevettünk (a' századrészeket, *Centimeket* elhalgatván) 1,728,827,335 Frankot —

2) ször, hogy ugyan azon esztendőkről, az akkor tétetett határozásunk szerént, még várhatunk 432,225,281 Frankot —

3) ször, hogy e'szerént a' Státus' minden jövedelme azon esztendőben (noha még bé nem jött is mind), 2,161,052,616 Frankra telt.

4) szer, hogy az említett idő alatt valósággal meg tett fizetéseink, 1,753,686,858 Frankból állottak. —

5) ször, hogy a' mit még meg kell fizetnünk kivéven belőlle 41,101,039 Frankokat, mellyek a' fennmaradandó adóssághoz számláltattak, teszen 490,416,908 Frankot — és hogy végre

6) ször, ezek a' fizetések, mellyek, az előadott pontok szerént mind egygyütt 2,244,103,767 Frankokat tesznek, még egy kiegészítő fundust kívánnak, a' melynek 83,051,150 Frankból kell állani, 's a' mellyet tehát az 1817-dik esztendei költségeinkhez kell számlálnunk. — (*Folytatása következik*).“

Röviden megjegyezhetjük, hogy a' Minister ezen előadásában a' Státus minden szükségeit a' jövő egész esztendőre 1,088,294,957 Frankra számlálja, a' melly sokkal több mint az 1816-béli volt; 's minnekutánna az 1817-dik esztendőre való minden jövedelmeket is felszámlálta volna, ezeket mind egygyütt 774,000,000 Frankokra teszi; 's végre azt hozza-ki ezen egész számadásból, hogy, ha a' jövedelmet a' költségnek summájából kivesszi, még 314,294,957 Frankból álló *deficit* marad-fenn, mellyet tehát a' jövő 1817-dik esztendőre, költsönözés által kell kiszerezni.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

A' Magyar Kurir minden rendü. Olvasóihoz : —

Közelgetvén az új esztendő, a' Magyar Kurir az 1817-dik esztendőre is bátorkodik a' maga hűséges szolgálatját, Tisztelt Olvasóinak ajánlani. A' taksája megmarad úgy, mint ezen 1816-dik esztendőben vala.

Ehez képest mindenké, a' kik ezen újságot a' magok számokra tovább is megküldtetni kívánnyák, kérettetnek, hogy rendeléseiket a' szokott úton módokon meg tenni, minél előbb ne terheltesenek.

Lehet, ha tettik egész esztendőre 26 — fél esztendőre 13 forintokat küldeni.

A' kiknek titulusaik nem változtak, kérettetnek, hogy tsak azt adják vagy adassák tudtunkra, hogy eddig való borítékjaik alatt küldjük újságaikat.

Ezeket most tsak röviden kívantuk jelenteni, előre, hogy kiki jó idején megtehesse rendeléseit. Reménljük, hogy még az új esztendő előtt bővebbetkén fogunk emlékezni intézeteinkről.

A' Magyar Kurir Irói.

Elegyes dolgok.

Ugy beszéllnek, hogy Bonaparte Lucian megintetett, hogy Romából mennyen lakni a' majorjába, *Frescatiba*.

A' Német Ujságok, így szoll a' *Londoni Kurir*, tele vannak az Anglusok' kereskedése 's kézműveik ellen való deklamációkkal. Minden panaszkodásaiknak ez az egy fundamentoma van, hogy az An-

glusok oltsóbban adják portékáikat, mint a' Németek. Ne felejtenek a' Német kereskedők, mert ha úgy van a' dolog, hogy az Anglusoknak ily nagy karvallással kell eladni a' magokét, majd meg fognak ők ettől önként szünni. Mire való a' Németeknek ez a' nagy mérgeskedése? —

Frantzia országnak északi vidékeiről, a' hol az Anglus armáda fekszik, azt írják, hogy ott, az Anglus katonák némely tilalmas dolgokat követvén-el, az úgynevezett Északi departament, Prefektusa jelentést tett a' történetekről a' tiszteknél, 's a' bűnösök bizonyosan érdemek szerént megjutalmaztnak: de egyszersmind a' Frantzia Elöljárói karoknak is tudokra adatott, hogy tartsák zabolán az olyan lakosokat, a' kik rossz czélzásból az idegen katonaságot bosszantó beszédjeik által ingerlik a' veszekedésre.

Szent Ilona szigetéről September 5-dik és 10-dik napjain indultak a' legújabb tudósítások. Ott mindenké a' régi lábakon állottak, semmi újság nem történt; azonkívül, hogy Bonaparte igen elkedveltlenedett, és kinyilatkoztatta, hogy ennekutánna semmi idegen látogatókat nem fog maga eléibe bocsátani: — Ott most igen nagy drágaság kezdett uralkodni.

Az a' Portugallus sereg, a' melly *Rio-Janeiro*ból a' La-Plata felé elevezett, de tsak *Sz. Katalin* szigeteig ment. 's ott megalapodott vala, még most is ott nyugszik tsendesen. — A' *Meksikói* insurgensek némely szerentsés lépéseket tettek a' Királyi seregek ellen.

- Nov. 26-dik napján Száz forint Huszaspénzért, Váltótzédulában 329 5/8 forintot, — egy Császári aranyért. — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért — fl. — kr. adtak
Nov. 27-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzédulában 331 1/2 forintot, — egy Császári aranyért — fl. — kr. — Egy Hollandus aranyért — fl. — kr.
Nov. 28-dik napján 100 forint huszas pénzért, Váltótzédulában 332 1/2 forintot. — egy Császári aranyért — fl. — kr. — egy Hollandus Aranyért — fl. — kr.